

Ríkissaksóknari

Fyrirmæli

Útgáfudagur:
4. mars 2019

Gildistaka:
4. mars 2019

RS: 1/2019

Efni: Brot gegn umferðarlögum. Samræmi í málsmeðferð.

I Ákvörðun sekta og svipting ökuréttar við samspil ölvunar- og fíkniefnaakstursbrota:

Þegar um það er að ræða að ökumaður er **samtímis** undir áhrifum áfengis og fíkniefna (concursum idealis) telur ríkissaksóknari rétt að honum sé gerð sekt hvort tveggja fyrir ölvunar- og fíkniefnaakstur, sbr. 8. mgr. 100. gr. umferðarlaga nr. 50/1987, en að honum sé á hinn bóginn aðeins gerð **ein svipting** og að miða skuli sviptinguna við hvort ölvunar- eða fíkniefnaaksturinn eigi að leiða til lengri sviptingar. Þessi afstaða ríkissaksóknara varðandi ökuréttarsviptingar byggir á dómafordæmum Hæstaréttar Íslands í málum nr. 335/2008 og 222/2015.

Þegar ákvarða þarf ökumanni refsingu og viðurlög samtímis fyrir **fleiri en eitt** ölvunar- og/eða fíkniefnaakstursbrot, án þess að brotin séu framin samtímis í einum og sama verknaðinum, telur ríkissaksóknari rétt að honum sé gerð sekt fyrir hvert og eitt brotanna, sbr. 8. mgr. 100. gr. umferðarlaga nr. 50/1987, og að honum sé gerð **ein einföld svipting fyrir það brot sem leiðir til lengstu sviptingarinnar og að auki hálf svipting fyrir hvert það brot sem umfram er**. Þessi afstaða ríkissaksóknara varðandi ökuréttarsviptingar byggir á dómafordæmum Hæstaréttar Íslands í málum nr. 335/2008, 9/2009 og 298/2013.

Að breyttu breytanda telur ríkissaksóknari sömu sjónarmið geta átt við þegar um er að ræða ákvörðun sviptingar ökuréttar við **samspil ölvunar-, fíkniefna- og/eða lyfjaaksturs**. Í því samhengi má minna á að ekki er um að ræða ítrekunaráhrif milli 2. mgr. 44. g. annars vegar og 45. gr. og 45. gr. a hins vegar, sbr. 6. mgr. 102. gr. umferðarlaganna og dóm Hæstaréttar í máli nr. 9/2009.

II Sérstakar málsbætur varðandi ökuréttarsviptingu, sbr. 2. málslíð 1. mgr. 102. gr. umferðarlaga nr. 50/1987:

Af dómafordæmum Hæstaréttar Íslands í málum nr. 549/2008, 564/2008 og 609/2008 telur ríkissaksóknari rétt að ákærendur leggi til við ákvörðun refsingar og viðurlaga að ökuönnum verði einungis gerð sekt en **ekki ökuréttarsvipting þegar fíkniefni hafa aðeins greinst í þvagi** þeirra, ef um er að ræða þeirra fyrsta brot gegn 45. gr. eða 45. gr. a. umferðarlaga.

III Tiltaka skal í ákæru magn áfengis og fíkniefna, sem mæld hafa verið í blóði eða útöndunarlofti ökumanns:

Ríkissaksóknari óskar þess að ákærendur tilgreini í ákærutexta það magn áfengis og/eða fíkniefna (**öll efni**) sem mæld hafa verið í blóði eða útöndunarlofti ökumanns. Slík

tilgreining eykur skýrleika ákærunnar og felur auk þess í sér mikið hagræði fyrir dómara og ákærendur hjá ríkissaksóknara sem fara yfir dóma héraðsdóms.

IV Lyfjaakstur, sbr. 2. mgr. 44. gr. umfl. – Ákvörðun viðurlaga:

Sekt og svipting ökuréttar skal ákvarðast eins og sekt og svipting vegna brota gegn 45. gr. a. þegar um lítið magn er að ræða, í dag **kr. 90.000 og svipting í 4 mánuði.**

V Sektir lögaðila/flytjanda vegna brota á umferðarlögum sem varða aksturs- og hvíldatíma og notkun ökurita:

Með hliðsjón af ákvæði 19. gr. c. almennra hegningarlaga og athugasemdum með frumvarpi því sem varð að lögum 66/2006, telur ríkissaksóknari ljóst að um hlutlæga refsíabýrgð flytjanda/lögaðilans sé að ræða og að **heimilt sé að gera lögaðilanum sekt/senda sektarboð fyrir brot gegn ákvæðum 2. mgr. 44. gr. a., 2. mgr. 44. gr. b. og 3. og 5. mgr. 68. gr umferðarlaga** ef uppfyllt er það skilyrði að brotið hafi annaðhvort orðið til hagsbóta fyrir flytjanda eða getað orðið til hagsbóta fyrir hann, sem er nú yfirleitt raunin. Þá liggur það almennt ljóst fyrir í þessum málum að um sök (ásetning eða gáleysi) er að ræða af hálfu einhvers á vegum lögaðilans, sbr. áskilnaður 19. gr. c. almennra hegningarlaga.

VI Sektir lögreglu og meðalhófsreglan:

Lögregla skal ávallt gefa sakborningi kost á að **undirgangast sekt hjá lögreglu (vettvangssekt, sektarboð, sektargerð) áður en ákvörðun er tekin um útgáfu ákæru.** Gildir þá einu hvort viðkomandi játaði brot sitt skýlaust á vettvangi eður ei. Staðfesting á að sakborningi hafi verið gefinn kostur á að undirgangast sekt hjá lögreglu fyrir útgáfu ákæru skal liggja fyrir í hverju máli.

Sigríður J. Friðjónsdóttir
ríkissaksóknari